

צח:

עין משפט
נר מצוה

אלמנה ניוזנת פרק אחד עשר כתובות

מסורת הש"ס

(א) ופסחים י"ג: (ב) ו' ע"י
תוס' וזמיר לר' ר'יה אלף
ממעבד' (ג) מעילה כ'
ע"פ: (ד) מנחה י' קדושן
מנ: (ה) דברים נד' מעילה כ'
(ו) הפסחה ולא מלאהו
(ז) פסחים ולא מלאהו הפסח
(ח) פסח כתיב' (י) ג' ו' ו' ו'
נראה רש"י

גיליון הש"ס

נב' וזכ' ל' י' י' י' י' י'
נפ"ד מ"ד דמיונות נר"ס
ע"ס:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הוסיפו וכו'
דמ"ל דמ"ל י"ב ע"פ
שמ"י: (ב) תוס' ד"ה אמר
כ"י עיקר דבין דמוסוף:

מוסף רש"י

ואדיל וזבין ליה כורא.
שואו פי ענין מאי.
מי אמרין מוסוף על
דבריו. של מלת היו
ולא עקר שלטון המעשה
וקנה מיהא התא, או
ענין על דבריו הו' ולא
קנה הלווקה כלום ועיניה
כ"י ברוך מעלו. על
הבית מעל לפי שעשה
שליחותו בחתימה אחת
והשלטון והאחרון מעלו
שלא אחת ואחר הוסיף אחת
מעשהו (ע"כ ב"י). השליח
שעשה שליחותו. על
הבית שחזר מצד מעשה
הקדש ומחלפו מעשותיו
ותנן כצנעו בשלש אומר
ל' ק"ה ל' מהם חלוק' או
עלית' אם עשה שליחותו
בכל הבית מעל ותיגיה ל'
לא עשה שליחותו. אלף
שהיה מהה שחזר לו על
הבית. ע"כ ב"י. מסרי
לשלטון ליקח נתן חלוק
וקנה נתן עלית' שליש
מעל. ולא השלוח. כדכבר
ע"כ א"תו שלטון: (דפוסין ע"כ)

כאן שנה רבי. במשמתי למדנו רבי: הכל לבעל המעות. השולח
שלוחו לשוק לסחורה ולקח בזול הכל לבעל המעות ולא מצי למימר
אלא ארוומי: דתניא. דליכא פלוגתא דתנאי בהא מילתא ומסקנא
שמעינן דכדכר שאין לו קצבה וזאת ליה לר' יוסי הכל לבעל המעות
ותסם לן רבי בנתיבי דכחא כר' יוסי דמתנימין נמי דכר שאין לו
קצבה הוא דכל קרקע נמכר
כאומד זה פחות וזה ביוקר:
הוסיפו לו אסם יסירה. במוספתא
דמסכת דמאי (א) (ב) ה"א: שיש
לו קצבה. כגון קניית הנמכר
בנשות גמדה מלא כלי בפירוטה אם
הוסיפו אחת יסירה חולקין דמתנה
הוא י' לומר לשלש נתנה ויש
לומר לבעל מעות נתנה: דכר שאין
לו קצבה. כגון עלית וחלוק וירק
הנמכרים כצומד פעמים מוותר
למכור בזול ופעמים בלמוס הכל
לבעל מעות שאין כאן מתנה אלף
מכר: אמר ליה וזבין לי ליתכא. אמר
לשלוחו מכור משדותי בית חצי
כור: וליספא מיפא קני. לוקח ואם
כל בעל הבית לחזור לוקח חוזר:
מן להס חסיכה. חסיכה מצד
שיש לו כספי: והוא אמר להס עלו
שפיס. עמי כל אחד מכס: והס
נעלו שלש שלש. ולבסוף נמלא כסר
של הקדש: כולן מעלו. בעל הבית
מעל שהאחת הייתה מדעתו והשליש
מעל בשניה והאחרון בשלישית:
אחס מדעת בעל הכס. והרי
עשה זה שליחותו: מאי לאו דזבין
שוק מנה ודיגר במנה ודיגר. שלש
היה במנה ודיגר שוק טעות:
ומאי במנה. דקני: במנה שלש.
כלומר כשניל מנה שהיה לה להקבל
מכרה שוק מנה ודיגר וכשיו:
ומאי אפילו היא אומרת. פשיטא
דעל כרחק שוק יימומי הוא: דיגר

מקרקעי. אחזר ואקנה מן
דאזול. ומשום הכי מכרה שוק מנה ודיגר במנה:
הא

כאן שנה רבי הכל לבעל המעות כרתניא
הוסיפו לו אחת יסירה הכל לשליח דברי
רבי יהודה רבי יוסי אומר חולקין והתניא
רבי יוסי אומר הכל לבעל המעות אמר רמי
בר המא לא קשיא כאן בדבר שיש לו קצבה
כאן בדבר שאין לו קצבה אמר רב פפא
"הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר
שאין לו קצבה הכל לבעל המעות מאי קמ"ל
שינויא דשינוין שינויא הוא איבעיא להו
אמר ליה זבין לי ליתכא ואזל וזבין ליה כורא
מאי מוסוף על דבריו הוא וליתכא מיהא קני
או דלמא מעביר על דבריו הוא וליתכא
נמי לא קני אמר רב יעקב מנהר פקוד משמיה
דרבינא ת"ש יאמר בעה"ב לישלוחו תן להן
חתיכה לאורחין והוא אומר טלו שתיים ונתן
נטלו שלש בזול מעלו אי אמרת בשלמא
מוסיף על דבריו הוי משום הכי בעל הבית
מעל אלא אי אמרת מעביר על דבריו הוי
בעל הבית אמאי מעל ויהתנן יהשליח שעשה
שליחותו בעל הבית מעל לא עשה שליחותו
שליח מעל הכא במאי עסקינן דאמר להו
מדעתך ושקלו אינהו תלת ת"ש היתה
כתובתה מנה ומכרה שוק מנה ודיגר במנה
מכרה בטל מאי לאו דזבין שוק מנה ודיגר
במנה ודיגר ומאי במנה מנה שלח ומאי אפי'
אפי' היא אומרת אחזר את הדינר ליורשים
בדינר מקרקעי וקתני מכרה בטל אמר רב
הונא בריה דרב נתן לא בדאזול

כדי דמי הספך מכלל דנטול מקח לרבי יוחנן הו' ככדי דמיהן וכי הוי
גוונא מפרש ר"ס הא דלמר רב נתמן כהובז (ב"מ דף נ. ו) וס' הדא
אמרה אונאה אין להן ביעול מקח יש להן לאו דומיא דמעטלעין ביתר
במנה אלף פחות שאלו כהובז
פרוטה המקח קיים והא דפסקינן
דמקבל (שם ק"ה) זבין במאמיס
ואוה מנה אמרי נהרדעי משמיה דרב
נתמן אין אונאה לקרקעות לאו דוקא
מאמיס אלף מעט פחות דמאמיס
הוי ביעול מקח לרב נתמן כדפרישית
ומאי דגריס ר"ת ברש"י האש' מקדש
(קדושין דף מ: וס') כמו שאפרש לקמן
וקדש דקאמרת יתר משמות בעל מקח
לא אמרן אלף במעטלעין אלף במקרקעי
אין אונאה לקרקעות אפילו ביתר
משמות עד האי כדפרישית והא
דקא"ר יוחנן בירושלמי אם היה דבר
דחולין הלוקח מ"מ מחזור בה לגבי
הדין ביעול מקח כדפרישית וטעמא
דמקבלה כמותה גבי מכרה שוק
מאמיס במנה מימה קמ' אע"ג
דהולין הלוקח מ"מ מחזור בה לגבי
הלקוחות שהרי המכר לא היה כלום
ותחזיר הקרקע ליחומים ויש לומר
דהולין ובעשה קצבה הקרקע היה
שוק מאמיס מיד רתתה להולין
הקרקע מרשות היחומים ולהכניסה
לרשות הלוקח והרי היא כמו
שנתנונה לקנות הקרקע כנתיבה
כזאת עשה:

כאן שנה רבי הב"ב אבע"א הפעות.
נראה לר"ת דנמתי' מודו
בין רבי יהודה בין רבי יוסי דכדכר
שאין לו קצבה נמי לא אפילונו דרבי
שין סבר הכל לבעל המעות ורבי
יהודה סבר הכל לשליח אלף כה"ג
שעתן לו מחמת חוספת דקא"ל ק'
זה עביר מקמך ועד אני מוסוף לך
וא משלי אלף אלף כולל חמת
מעות כעין משמתי שוק מנה במאמיס אפי' ר'
לבעל המעות דאי לא מימא הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה דלקמן
תניא רבי יהודה אומר אף כזה בעל הבית לא מעל מפני שכול
לומר חלוק גדול הייתי מבקש ואתה הנחת לי חלוק קטן ורע ומסקינן מאי רע רע דמייס דא"ל אם מייתת לי בשית כ"ש דהוה שוי רמתי
כרי ואם תמלא לבעל המעות וכן מוכיח נמי מדקאמר כאן שנה רבי הכל לבעל המעות ולא קאמר מתני' מני ר' יוסי היא מכלל דכרבי
יהודה נמי אמאי והא דקאמר כדתיא כלומר דליכא מילתא אחריתי דאמר' הכל לבעל המעות ואפי' מאן דפליג החס הכא מודה. רבינו תם:
כאן שנה רבי הב"ב אבע"א הפעות. אין לדחות לפי הירושלמי דמוקי לה כשהזול וכשהזול הא לאו הכי הדר דהכא משום דלא יאל הקרקע
מרשות היחומים דא"כ גבי שוק מאמיס במנה מחזיר להו השהה אלף ודאי הכא והכא קנאחן כדפרישית: אמר רב פפא ב'.

הכי גריס רבינו חננאל הלכתא דכר שיש לו קצבה חולקין דכר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ומימה לפי גירסא זו אדפריך ליה מאי קמ"ל היה
ליה למיפריך ולימא הלכה כר' יוסי ויש לפרש בדומק ד"ג קאמר מאי קמ"ל בנתיבי דקאמר דכר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות כ' לימא הלכה
כר' יוסי הא קמ"ל דשינויא דשינוין שיעויא הוא ולפי הספרים דגריס' כהו הלכך דכר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות דכר שיש לו קצבה חולקין
מאי קמ"ל כ' אחי פסיר דהא רב פפא כמאן אמרה לשמעתי כר"י ומאי חידוש אחא לאשמועי' ומשי שניא דשינוין שניא הוא. ועל טעות שאינו
כל בזלות המקח אלף שהטעה כחשבונו שאל ר' יעקב שראל את ר"ת והשיב לו ואשר שאלת על ראובן ששלח לשמעון לקבל מעותיו מן העובד
כוכבים וטעה העובד כוכבים בחשבונו ולא נמלא העכו"ם אח"כ"ו נראה לי שחולקים בין שניהם דהוה המעות כדכר שיש לו קצבה
דאמרין הוסיפו לו אחת יסירה ר' יוסי אומר חולקים ומוקינן לה כדכר שיש לו קצבה אלף שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ועממא דחולקין לפי
שבעל המעות כיון שקיבל קצבתו מה לו בטעותו של שליח אלף אמרינן והוא וע"י מעותיו נשתכר יסיר ליה פלגא הי"ג גבי טעות חשבונו דהא שוק
מנה במאמיס טעות הוה ומוקיס לה כה"ס ירושלמי כגון שקיבל עליו הלוקח וטעמא דהכל לבעל המעות משום דאין לו קצבה דחזי דליזיש
עבדו ליה זולא הא דכדכר שיש לו קצבה חולקין אפי' בטעות חשבונו אע"ג דליכא למימר טעמא אחרניא גבי חולקין האי טעמא דפרישית הוא
עיקר (ו) דמותרו ידו על העליונה וחולקין ואפי' אם היה סכר שלו כיון שהסכרים שלנו אינם סכרי יוס אין צעליהן מקפידין על הגבהה מציאותו
עם מלאכתו והוי כהגביה מציאה עם מלאכתו מדע דאם מלא ארנקי בשוק לא זכה בו משכיר ועוד דמיהדר קא הדר ציה שהרי אמר אני זכיתי
מכלל דהדר ופועל יכול לחזור בו עכ"ל וזבן חזר בו דכל טעות בין ע"י מקח בין שטעה במנין הכל לבעל המעות ו'ולרבי נראה שהכל לשליח
שאם גנב וגזל והטעה מה טיבו של בעל הבית ואפילו חולקין אין שייך לומר משום דע"י מעותיו נשתכר דלא דמי לשאר טעות שעתן הכל
בשכיל המעות שפסור שהמעות שוות כל מה שנתן לו אלף הכא טעות צעלמא הוא ודכר בפני עצמו הוא חזק דהא סברא היא שאם היה
רוצה היה מחזיר לעובד כוכבים כל מה שהטעהו דחזו מימה למימר שלא היה יכול להודיעו ולהחזיר לו: דאמר' אהו באו אחד מדעתך
על בע"א הבית ב'ו'. מימה אחתי אם מעביר על דעתו הוי שליח אחאי מעל שהאורחין העבירו על דעתו של שליח ואמר לי רבי יסכרו
לומר שגם האורחין אמרו הרי אתו נוטלין שמים לדעתך ואחת מדעתנו אלף אין לר'ך דדוקא שליח צעלין דלמא הכי שלא יסכרו
אורחין כשאומר סתם שלדעת בעל הבית אומר כן אלף מה שהן לוקחין יותר ממה שאמר שליח יודעין הן עשוין מדעתן ולא מדעת שליח:
הא

לד א מ"י פ"ה מה' ש
שלוחו ה' ה' סמג
עין פ' טושי' ח"מ פ'
קמ' סוף ו'
לח ב ג ד מ"י פ"ה מה'
מעלה ה' א סמג
עין ר':

תוספות ר"ד

אדריא כהן שנה ר'
הכל לבעל המעות דתניא
הוסיפו לו מנה א' יתירה
הכל לשליח דברי ר' ר'
יוסי אומר חולקין בשוק
פ"י ר"י סבר הכל לשליח
דא"ל אלא אורחו ור' יוסי
אומר חולקין דאי לאו
טעות לא יתיב לי מיד
הלכן טיבוס חמשה לבעל
המעות ומחצה לשליח
שטרך וזכירת התנאי ר'
יוסי אומר הכל לבעל
המעות א"כ כ"א ארי'
ל"ק כאן בדבר שאיב
קצבה כאן בדבר שיש
קצבה פ"י אם הוא דבר
דא"ל קצבה הכל הוא
לבעל המעות שכל מה
שנתן לו בעבור בעל
המעות נתן לו ולא מצי
למיטר אלא אורחו ואם
הוא דבר שיש קצבה
כגון פירות הנמכרים
במזון חולקין ש"ל בעבור
המעות עשה וי"ל ענין
נשא חלקן חולקין ומתני'
בקרקע שהוא דבר שאין
קצבה מכל לבעל המעות
מאי קמ"ל דשינויא דשינוין
שניא הוא פ"י ודוקא
כדעתא אחרת מקנה לו או
אמרי' שהוא הכל לבעל
המעות דאמרין דתני'
דאי יתיב אלא משום
מעות אבל אם באותו
טעות לא להשליח חולקין
כלא דעת אחת מקנה הכל
הוא לשליח שאם הריח
הוא בחבתיולתו לפה יתן
כלום כיון שעשה לו
שליחותו משלם: איבע"א
להו א"ל זבין לי לאמנע
ליתכא ואזל וזבין ל'
כורא מאי מוסוף על
דבריו הוי וליתכא מיהא
קני א"ר מעביר על
דבריו הוי וליתכא מיהא
לא קני ומסיק א"ר